

Голові спеціалізованої вченої ради
К 26.055.04 у Київському національному
торговельно-економічному університеті

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Старової Юлії Василівни
на тему: «Психологічний супровід професійної підготовки менеджерів
туристичного бізнесу», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
психологічних наук за спеціальністю 19.00.10 – організаційна психологія;
економічна психологія**

Актуальність теми виконаної роботи. Одним із пріоритетних напрямів підвищення іміджу країни є розвиток туристичного бізнесу, оптимізація якого зумовлюється якісною підготовкою висококваліфікованих фахівців. Реалії сьогодення висувають до них комплекс вимог щодо розвинених комунікативних, інтелектуальних, моральних якостей, мотивації до успішної роботи у сфері туризму тощо. Тобто, нагальним є вдосконалення процесу фахового зростання зазначеної категорії осіб. Розв'язання цієї проблеми детермінується розробкою відповідної системи психологічного супроводу їх професійної підготовки, що у подальшому сприятиме успішному професіогенезу. Разом з тим, в українському освітньому просторі не одне десятиліття ведеться активна робота щодо оптимізації процесу психологічного забезпечення вищих навчальних закладів. Отже, проблема психологічного супроводу професійної підготовки фахівців не є новою, але вона потребує постійного вдосконалення та приведення у відповідність до вимог сьогодення. Тому актуальним є теоретичне й експериментальне визначення змісту, структури компонентів моделі психологічного супроводу професійної підготовки менеджерів туристичної сфери.

Теоретичний аналіз наукових розробок у зазначеному науковому напрямі дає підстави констатувати, що незважаючи на досить прискіпливу увагу дослідників, вона залишається недостатньо вивченою, особливо ті аспекти, що стосуються психологічного супроводу професійного розвитку майбутніх менеджерів туристичних організацій у ВНЗ.

комплексних досліджень із цього питання та фрагментарність його розгляду в науковій літературі.

Таким чином, дослідження Ю.В. Старової, яке спрямоване на розробку змісту психологічного супроводу професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу, розроблення психодіагностичного інструментарію й створення Комплексної програми психологічного супроводу і дослідження її ефективності, що сприятиме поліпшенню якості професійної підготовки фахівців, слід визнати актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з планом НДР галузі. Про важливість для галузі дисертаційного дослідження свідчить факт його виконання в межах комплексної науково-дослідницької теми Київського національного торговельно-економічного університету (КНТЕУ) на 2013–2015 рр.: «Психологічне забезпечення професійної підготовки і діяльності працівників торговельних, банківських і туристичних організацій (підприємств) (план НДР КНТЕУ на 2014/15 н.р. п.4), державний реєстраційний номер 0115U004307.

Найбільш істотні наукові результати досліджень. Найбільш істотними науковими результатами роботи є виявлення на емпіричному рівні психологічного змісту, структури й особливостей психологічного супроводу професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу за такими компонентами, як: мотиваційний, когнітивний, особистісний та професійний; розроблення концептуальної моделі психологічного супроводу процесу професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу, яка містить мету, етапи, компоненти, психодіагностичний інструментарій та функціональні елементи Комплексної програми; обґрунтування й апробація Комплексної програми та розроблення методичних рекомендацій для викладачів і психологів щодо її застосування.

На особливу увагу заслуговує розробка автором Комплексної програми та сформульованих у процесі її застосування методичних рекомендацій при впровадженні заходів психологічного супроводу навчальної та професійної діяльності фахівців туристичного бізнесу у ВНЗ України, лабораторіях

професійної діагностики і профорієнтації, соціально-психологічних службах у процесі роботи з молоддю, закладах післядипломної освіти, а також під час професійної підготовки практичних психологів.

Ступінь обґрунтованості результатів дослідження, їхня вірогідність і новизна. Високий рівень достовірності й обґрунтованість наукових положень, висновків і результатів дисертації забезпечує достатня джерельна база дослідження та масштабність проведеного дослідження, де його емпіричну базу становлять результати психодіагностики та анкетування 223 студентів 1-5 курсів Мукачівського державного університету, що навчаються за напрямом підготовки «Готельно-ресторанна справа» та «Туризм». Глибина аналізу різноманітних джерел, розроблений комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження також забезпечили достовірність отриманих особисто автором результатів дисертації та вірогідність її наукових висновків і рекомендацій.

Дисертаційна робота Старової Ю.В. містить нові, раніше не захищені наукові положення, тож наукова новизна представленого дослідження полягає в тому, що вперше:

- на емпіричному рівні виявлено психологічний зміст, структуру й особливості психологічного супроводу професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу за такими компонентами, як: мотиваційний, когнітивний, особистісний та професійний;

- розроблено концептуальну модель психологічного супроводу процесу професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу, яка містить мету, етапи, компоненти, психодіагностичний інструментарій та функціональні елементи Комплексної програми;

- обґрунтовано й апробовано Комплексну програму, що виявляється у суттєвому поліпшенні показників її структурних компонентів порівняно з контрольною та експериментальною групами, та розроблено методичні рекомендації для викладачів і психологів щодо її застосування.

Удосконалено організаційно-методичні засади психологічного супроводу

професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу, що дає змогу розширити психодіагностичний інструментарій і технології психологічної допомоги в системі психологічного супроводу.

Подальшого розвитку набули теоретико-методологічні підходи до дослідження проблеми психологічного супроводу професійної підготовки менеджерів.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст роботи повною мірою викладено 17 наукових публікаціях, 6 з яких надруковано у наукових фахових виданнях, з них 2 у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних: Index Copernicus, CEJSH, Google Scholar та 11 у тезах доповідей на міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських конференціях.

Значимість результатів досліджень для теорії і практики. Теоретичне значення одержаних результатів полягає у розробці концептуальної моделі дослідження, яка включає мету, компоненти, етапи психологічного супроводу та види психологічної допомоги, що забезпечило проведення констатуючого та формуючого експериментів, спрямованих на розкриття змісту компонентів та з'ясування особливостей їх проявів.

Практичне значення здобутих результатів визначається тим, що розроблено та впроваджено в процес підготовки фахівців туристичного бізнесу у Мукачівському державному університеті відповідні спецкурси та тренінги; в Ужгородському національному університеті – лекційні курси; у Відокремленому підрозділі національного університету біоресурсів і природокористування України «Мукачівський аграрний коледж» використовується психодіагностичний комплекс для визначення професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу до професійної діяльності.

До того ж, в аспекті практичної реалізації отриманих автором результатів розроблена програма психологічного супроводу розвитку професійної підготовки студентів покладена в основу проектування спеціалізованих програм професійної підготовки майбутніх менеджерів туристичного бізнесу,

які враховують специфіку ВНЗ. Запропоновані лекційні курси та програми тренінгових вправ можуть використовуватися як для підготовки менеджерів туристичного бізнесу, так і в традиційному освітньому процесі ВНЗ для підвищення конкурентоспроможності випускника.

Значна частина перерахованих вище складових дисертаційного дослідження, конкретних результатів, тією чи іншою мірою є оригінальною, містить суттєві елементи новизни, що дають підстави говорити про цілковиту успішність наукового пошуку в межах кандидатської дисертації. Представлена наукова праця свідчить про високий рівень підготовки дисертанта, досконале володіння методикою дослідження, творчий підхід до обраної проблеми, що дало змогу обґрунтувати стан наукової розробки теми і розв'язати основні дослідницькі завдання.

Структурна побудова, зміст, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті, відповідають і повністю відображають основні положення дисертації.

У цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід відмітити ряд дискусійних положень та зауважень до змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. Ураховуючи сучасні тенденції розвитку готельного бізнесу в країнах світу, бажано було б провести більш глибокий аналіз зарубіжного досвіду підготовки зазначеної категорії фахівців.

2. Не зовсім зрозумілим виявляється доцільність використання у порівняльній характеристиці значної кількості математичних критеріїв та підходів, зокрема: порівняльного, кореляційного, факторного аналізів та непараметричного статистичного критерію «U-критерій-Манна-Уїтні».

3. Хоча автором у дисертації детально аналізуються підходи до визначення та виокремлення видів мотивів до професійної діяльності, разом з тим, у межах дослідження мотиваційного компоненту чітко не сформульовані поняття мотиву та мотивації менеджерів до роботи, на які спирається здобувач.

4. Наявна змістовна та інформативна перевантаженість підрозділу 3.1,

що має назву «Аналіз показників динаміки мотиваційного, особистісного, когнітивного і професійного компонентів підготовки менеджерів». Тому його бажано було б розділити: окремо здійснити характеристику й аналіз динаміки проявів зазначених компонентів, виокремити опис результатів кореляційного і факторного аналізу.

5. Зміст методичних рекомендацій краще було б подати у додатках, а їх обґрунтування розширити й розкрити у підрозділі 3.3 дисертації, що дало б дослідженню більшої практичної спрямованості.

Зазначені зауваження носять дискусійний характер та не є надто суттєвими, тому аж ніяк не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновок. У цілому, дисертаційна робота Старової Юлії Василівни «Психологічний супровід професійної підготовки менеджерів туристичного бізнесу» є самостійно виконаним, завершеним дисертаційним дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567) до кандидатських дисертацій, а його автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія.

Офіційний опонент:
начальник наукової лабораторії
науково-організаційного центру
Національної академії СБ України
доктор психологічних наук, професор

Н. Іванова

Підпис Іванової Н.Г. засвідчую:
Проректор з наукової роботи
Національної академії СБ України
доктор психологічних наук, с.н.с.
«14» червня 2017 року

О. Фармагей